

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی

تحقیق هفته

شماره: 429

(از اول حوت الی 7 حوت 1402 هـ ش)

کش و قوس‌های قدرت در انتخابات پاکستان و سناریوهای آینده آن

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می‌خوانید:

- 3 کش و قوس‌های قدرت در انتخابات پاکستان و سناریوهای آینده آن بر افغانستان.....
- 3..... • مروری به انتخابات 2024م در پاکستان
- 5..... • بررسی وضعیت پاکستان در حکومت آینده این کشور
- 7..... • سناریوهای حکومت آینده پاکستان با افغانستان
- 9..... • نتیجه
- 9..... • منابع

کش و قوس‌های قدرت در انتخابات پاکستان و سناریوهای آینده آن بر افغانستان

مقدمه

در دوازدهمین انتخابات سراسری پاکستان که به تاریخ 8 فبروری سال جاری میلادی برگزار گردیده بود. بیشترین آراء از آن نامزدهای مستقل بود که در این میان حدود 92 تن برخوردار از حمایت حزب تحریک انصاف (PTI) به رهبری عمران خان (نخست وزیر مخلوع پاکستان که هنوز در زندان به سر می‌برد) می‌باشند. حزب مسلم لیگ شاخه نواز PML(N) به رهبری نواز شریف که پیش از این سه مرتبه نخست وزیر پاکستان بوده 79 چوکی و حزب مردم پاکستان (PPP) به رهبری بلاول بوتو زرداری 54 چوکی را به دست آورده اند.¹

عمران خان رهبر تحریک انصاف در سال 2018م در نتیجه انتخابات سراسری با کسب اکثریت آراء مقام نخست وزیری را از آن خود کرده بود. اما در سال 2022م به دلیل تشکیل اپوزیسیون و اخذ رأی عدم اعتماد از پارلمان از مقام نخست وزیری عزل شد و در عوض رهبر اپوزیسیون شهباز شریف بر چوکی نخست وزیری پاکستان تکیه زد. پیش از این در سال 1999م نواز شریف نخست وزیر وقت پاکستان در نتیجه یک کودتای نظامی از مقام نخست وزیری کنار زده شده بود.² و پیش تر از آن به طور نزولی در سالهای 1988، 1977 و 1958 میلادی حکومت در پاکستان از طریق کودتا یا شبیه به آن نیز چهره تبدیل نموده بود.³

نتیجه انتخابات 2024م پاکستان با وجود اعتراضات و ادعای تقلب در روند رأی گیری در حالی اعلام شد که هیچ یک از احزاب در پارلمان 336 نفره این کشور نتوانسته اند به حد نصاب (169) چوکی پارلمان که معیار تشکیل دولت می‌باشد دست یابند. اما گزارش‌های اخیر می‌رساند که قرار است حزب مسلم لیگ شاخه نواز با حزب مردم پاکستان که دو حزب مشهور و با سابقه پاکستان هستند و بیشترین آراء را بعد از تحریک انصاف کسب کرده اند، برای تشکیل دولت آینده ائتلاف کنند. با آنکه آرای هر دو حزب به تنهایی نیز به حد نصاب نمی‌رسد.

مروری به انتخابات سال جاری در پاکستان، بررسی وضعیت پاکستان در دولت آینده این کشور و موضوع اینکه سناریوهای دولت آینده پاکستان بر افغانستان چه خواهد بود؟ از عمده ترین موضوعاتی هستند که در این نوشته به آن پرداخته خواهد شد.

مروری به انتخابات 2024م در پاکستان

نتیجه نهائی انتخابات پاکستان که گفته می‌شود حدود 48 درصد از 128 میلیون واجد شرایط، شرکت ورزیدند، با چند روز تأخیر در حالی اعلام گردید که عمران خان رهبر تحریک انصاف با آنکه به 14 سال زندان از سوی حکومت مؤقت این کشور محکوم شده و اکنون در زندان به سر می‌برد اما حزیش پیشتر از این انتخابات بوده است. از سوی هم یک روز قبل از انتخابات دو انفجار مرگبار نزدیک دفاتر انتخاباتی در ایالت بلوچستان پاکستان صورت گرفت که باعث کشته شدن نزدیک به 30 نفر گردید همچنین در روز برگزاری انتخابات نیز

در نتیجه انفجار یک بمب جا سازی شده در این ایالت 9 تن کشته شده اند. در ایالت خیبر پختونخواه یک حمله مسلحانه بر یک شعبه رأی دهی نیز صورت گرفته است.⁴

از سوی دیگر با آنکه شمارش آرا چند روز را در بر گرفت اما تظاهرات و اعتراضات گسترده در شهرهای بزرگ پاکستان به نسبت اعترافات برخی از کمشنران انتخاباتی همچون لیاقت علی چته کمیشنر انتخاباتی راولپندی، که در یک نشست خبری از زیر فشار قرار گرفتنش نسبت به اقدام تقلب علیه نامزدهای طرفدار عمران خان سخن گفته است. در همین حال رهبران و حامیان احزاب مختلف سیاسی در کوئته تمام بزرگراه‌های اصلی منتهی به ایالت بلوچستان و برخی شاه راه‌های دیگر را مسدود کردند. گفته می‌شود در کنار ائتلاف حزب مسلم لیگ شاخه نواز با حزب مردم پاکستان و برخی از احزاب دیگر، حدود 19 حزب سیاسی و مذهبی پاکستان با توافق بر یک دستور کار برای همکاری تشکیل جدیدی را زیر عنوان " اتحاد بزرگ دموکراتیک " تشکیل داده اند.⁵

NATIONAL ASSEMBLY OF PAKISTAN SEATS WON BY PARTIES IN GENERAL ELECTIONS 2024

Sr.	Party	Seats won	Percentage
1	Ind (Backed by PTI)	92	40.89%
2	PML (N)	79	35.11%
3	PPP	54	24.00%
Total		225	100%

طوری‌که دیده می‌شود نظر به جدول فوق هیچ یک از تیم‌های انتخاباتی رأی کافی برای نخست وزیری کسب نکردند، اما قانون اساسی پاکستان حکم می‌کند که احزاب سیاسی باید تا سه هفته (21 روز) پس از انتخابات دولت را تشکیل دهند. قابل ذکر است که پارلمان پاکستان متشکل از 336 چوکی می‌باشد که 266 چوکی آن از طریق رأی گیری مستقیم در روز انتخابات مشخص می‌شود در حالیکه 70 چوکی آن اختصاصی بوده که 60 چوکی آن برای زنان و 10 چوکی برای اقلیت‌های غیر مسلمان مشخص شده که این تعداد چوکی‌ها بر اساس قدرت هر حزب در مجلس اختصاص داده می‌شود.⁶ پس از تشکیل مجلس ملی، رأی گیری برای انتخاب نخست وزیر صورت می‌گیرد که نامزد موفق باید اکثریت آرای مجلس را که حد اقل حمایت 169 عضوی مجلس می‌شود به دست آورد. هنگامیکه یکی از نامزدان اکثریت آرای مجلس را از آن خود کرد به عنوان نخست وزیر سوگند یاد می‌کند. پس از سوگند وزرای کابینه خود را انتخاب می‌کند که دولت فدرال را تشکیل می‌دهند. مشابه این روند در سطح ایالتی نیز برای انتخاب سر وزیر و یک دولت محلی نیز صورت می‌گیرد.

بنابراین تظاهرات ملی مبنی بر ادعایی تقلب در انتخابات در حالی صورت می‌گیرد که پاکستان در وضعیت نامناسب اقتصادی قرار داشته از وضعیت نامساعد امنیتی نیز برخوردار است. اینکه وضعیت پاکستان با

توجه به تشکیل دولت ائتلافی از سوی احزاب با اکثریت آراء چگونه خواهد بود در عنوان پائین به آن خواهیم پرداخت.

بررسی وضعیت پاکستان در حکومت آینده این کشور

با توجه به نتیجه نهائی انتخابات و اظهار نظری ستادهای انتخاباتی احزاب پیشتاز در انتخابات گمان می‌رود که یکی از این دو تیم قوی به صحنه آمده کنترل قدرت پاکستان را به دست گیرند، که هر کدام تأثیرات خاص خود را در پیوند به بهبود وضعیت در پاکستان و روابط کشورهای همسایه و منطقه خواهند داشت:

- تیم انتخاباتی شاخه نواز با حزب مردم پاکستان: چنین به نظر می‌رسد که حزب مسلم لیگ پاکستان شاخه نواز با همکاری حزب مردم پاکستان و چند حزب دیگر حکومت ائتلافی تشکیل دهد و در عین حال گمان می‌رود شهباز شریف برادر کوچک نواز شریف کاندید مقام نخست وزیری باشد. به هر حال سناریوی ممکن در این تیم انتخاباتی بیشتر از این نخواهد بود که نواز شریف خودش یا برادر کوچکش شهباز شریف یا بلاول بوتو زرداری رهبر حزب مردم پاکستان کاندید مقام نخست وزیری باشند. هر چند قبل از این حزب مردم پاکستان با حزب مسلم لیگ پیش از ائتلاف جهت از بین بردن حکومت عمران خان، هرازگاهی اتهاماتی را علیه یکدیگر وارد می‌کردند. طوریکه خبرگزاری مهر به نقل از روزنامه "پاکستان" بلاول بوتو زرداری در سال 2016م از نواز شریف خواسته بود که از مقام نخست وزیری استعفا بدهد و خطاب به شریف گفته بود که کشتی حکومت نواز شریف در حال تلاطم است و پایه‌های دولت وی سست شده است. و او باید از مقام نخست وزیری استعفا کند تا پرونده رسوایی مالی وی و فرزانش مورد بررسی قرار گیرد.⁷ اما نظر به تعبیر که در جوامع دموکراتیک از سیاست می‌شود، "سیاست پدر و مادر نمی‌شناسد" بناء احتمال ائتلاف هر دو حزب حتمی به نظر می‌رسد. نواز شریف بارها به فساد خصوصا فساد مالی متهم شده است طوریکه تا قبل از قرار گرفتن برادرش شهباز شریف در مقام نخست وزیری، در لندن در تبعید به سر می‌برد.

به هر حال نظر به اینکه این تیم انتخاباتی نسبت به تیم مقابل به ارتش این کشور نزدیک تر هستند. و بدون شک ارتش پاکستان همواره پس از استقلال این کشور در تشکیل و سرنگونی حکومت‌ها نقش مرکزی را داشته و از سویی هم دولت مؤقت کنونی از بعد داخلی تافته‌ی دست بافته اپوزیسیون ائتلافی علیه دولت عمران خان به رهبری این احزاب صورت گرفته بود. بنابراین احتمال قوی بر این است که این احزاب برای باری دیگر به قدرت بیایند. قابل تذکر است که پس از میان برداشتن عمران خان از قدرت روزانه وضعیت اقتصادی و امنیتی پاکستان رو به خرابی گرایید. بناء اعتراضات و تظاهرات مردمی در پیوند به ادعای تقلب از سوی این احزاب و هشدارهای احزاب مخالف به خصوص حزب تحریک انصاف در صورت عدم دسترسی به مقام نخست وزیری، در کنار چالش‌های موجود اقتصادی، امنیتی و سیاسی این کشور که می‌شود به طور نمونه در مورد چالش‌های اقتصادی آن گفت: حدود 40 درصد از جمعیت پاکستان زیر خط فقر زندگی

می کنند، تورم به بیش از 30 درصد افزایش یافته است. و همچنین بر اساس نظر سنجی که چند وقت پیش صورت گرفته حدود 70 درصد از جمعیت کشور معتقد هستند که شرایط اقتصادی در حال بدتر شدن می باشد. همزمان با این بانک مرکزی پاکستان با یک بحران پرداخت قرضه های خارجی به ارزش 24 میلیارد دالر تا جون 2024م رو به رو است.⁸

بنابراین توقع بهبود وضعیت در پاکستان در صورت به دست گرفتن قدرت از سوی این تیم بسیار کم خواهد بود. از طرفی هم از آنجاکه رابطه دوستانه ای این تیم انتخاباتی با امریکا در مقایسه با تیم حزب تحریک انصاف صمیمی تر به نظر می رسد، سبب خواهد شد که حملات تحریک طالبان پاکستان بر نیروهای نظامی این کشور تشدید یابد که در نتیجه به دلیل نا امنی به وجود آمده بحران اقتصادی در پاکستان تشدید یابد. -تیم انتخاباتی مربوط به حزب تحریک انصاف پاکستان: شایان ذکر است که کسب 92 چوکی پارلمان در انتخابات از سوی حزب تحریک انصاف همزمان به زندانی شدن عمران خان رهبر حزب تحریک انصاف یک امر غیر قابل پیش بینی و تعجب آور برای همه است. اما حزب تحریک انصاف با کسب این تعداد از چوکی ها به حد نصاب نمی رسد. و نظر به اینکه تشکیل ائتلاف در این مرحله ای از انتخابات نظر به قانون پاکستان این تیم انتخاباتی هم مجبور به ائتلاف به احزاب دیگری دخیل در انتخابات می باشد که گزارش های اخیر می رساند این حزب هم با دو حزب دیگر "شورای اتحاد سنی" و حزب شیعی "مجلس وحدت المسلمین" ائتلاف نموده است.

از سوی هم نظر به اینکه تعدادی از احزاب متعارض در پیوند به ادعای تقلب در انتخابات پاکستان که تعداد آن 19 حزب گزارش شده و همواره با هواداران حزب تحریک انصاف در تظاهرات ها شرکت دارند،⁹ گمان می رود که برخی از این احزاب در روزهای پسین با حزب تحریک انصاف ائتلاف نمایند. و این گزینه ها برگشت دوباره حزب تحریک انصاف به قدرت را ممکن می سازد. اما از سوی دیگر نظر به اینکه امریکا در تشکیل حکومت های منطقه ای معمولاً نقش دارد. و عمران خان معتقد است برکناری او از مقام نخست وزیری پاکستان پس از سفر وی به روسیه و ملاقاتش به ولادیمیر پوتین و عملیات نظامی روسیه علیه اوکراین همزمان با حضور وی در مسکو و همچنین بی طرفی وی در محکوم کردن روسیه در عملیات نظامی اش به اوکراین؛ توطئه ای است که از سوی امریکا براه انداخته شده است.¹⁰ از عمده ترین مواردی است که احتمال برگشت حزب تحریک انصاف به نخست وزیری را کم می سازد. اما نظر به اینکه عمران خان زمانی به چوکی نخست وزیری تکیه زده بود پاکستان از وضعیت مناسب اقتصادی و سیاسی برخوردار نبود و لی در زمانی حکومت پالیسی اقتصاد محور را در پیش گرفته بود. و حملات تحریک طالبان پاکستانی به گونه ای که امروزه جریان دارد در زمان عمران خان وجود نداشت همچنین نظر به پیشینه پالیسی نرم و بی طرف عمران خان و وجوه مشترک فکری با تحریک طالبان پاکستانی گمان می رود که رویکار آمدن دوباره این حزب در کنار پیشتیوانه مردمی اش در این انتخابات به بهبود وضعیت در پاکستان کمک کند. واضح تر اینکه توقع می رود حملات تحریک

طالبان پاکستان در صورت برگشت حزب تحریک انصاف به قدرت نظر به ملاحظات فوق تقلیل خواهد یافت. اما احتمال دارد پاکستان به صورت غیر مستقیم از سوی امریکا مورد تحریم اقتصادی قرار بگیرد.

سناریوهای حکومت آینده پاکستان با افغانستان

نظر به احتمالات فوق نسبت به تشکیل حکومت آینده پاکستان و پیشینه‌ی روابط شخصیت‌های احتمالی آن با امارت اسلامی؛ سناریوهای زیر را ممکن می‌سازد:

سناریوی اول: در صورت پیروزی تیم انتخاباتی حزب مسلم لیگ شاخه نواز با ائتلاف حزب مردم پاکستان، که بزرگان آن از سال‌ها بدین سو در قدرت بوده و هر کدام نسبت به افغانستان خصوصا امارت اسلامی پالیسی خاص خودش را داشته است؛ مثلا نواز شریف در دور اول حکومت طالبان در افغانستان نخست وزیر پاکستان بود و حکومت او اولین حکومتی بود که امارت اسلامی را به رسمیت شناخته بود و او در سال‌های 1997م الی 1998م از ملا محمد عمر که حاکم آن زمان افغانستان بود ستایش کرد. حتی نواز شریف آن زمان به نماینده گان پارلمان پاکستان گفته بود که الگوی حکومت طالبان در افغانستان مد نظر اوست. تا اینکه کودتای جنرال پرویز مشرف در سال 1999م سبب شد برنامه او برهم خورد. همچنین نواز شریف به محض به دست گرفتن قدرت در سال 2013م اعلام کرد که با طالبان پاکستانی مذاکره می‌کند. در حالیکه اغلب مقامات حکومتی در دوره جمهوریت در افغانستان دیدگاه مثبتی نسبت به پاکستان نداشتند و همواره پاکستان را در ناامنی افغانستان دخیل می‌دانستند ولی با آن هم روابط دیپلماتیک برقرار بود و نواز شریف در زمان ریاست جمهوری حامد کرزی در سال 2013م و در زمان حکومت اشرف غنی در سال 2015م، در رأس یک هیئت بلند پایه‌ی حکومتی جهت برقراری حسنه به افغانستان آمده بود.

همچنین شهباز شریف برادر نواز شریف که گفته می‌شود از روابط دوستانه‌ی با مقامات ارتش این کشور برخوردار است و احتمال زیادی بر نخست وزیر بودن آن در پاکستان می‌رود، پیش از این نماینده مجلس ایالتی پنجاب، سر وزیر ارشد دولت در این ایالت و اخیرا پس از براندازی عمران خان از مقام نخست وزیری در سال 2022 از سوی اپوزیسیون به حیث نخست وزیر پاکستان برگزیده شد و تا اکتوبر 2023م به حیث نخست وزیر باقی ماند. شهباز شریف هنگامیکه نخست وزیر پاکستان بود در هفتاد و هفتمین مجمع عمومی سازمان ملل از حضور گروه‌های تروریستی در خاک افغانستان ابراز نگرانی کرده گفته بود: "گروه‌های القاعده، داعش، تحریک طالبان پاکستان، جنبش اسلامی ترکستان شرقی و جنبش اسلامی ازبکستان" در افغانستان حضور دارند. "که این اظهار نظر او از سوی امارت اسلامی افغانستان غیر مسؤولانه و از روی استرس پنداشته شده بود. او همچنین در ماه اسد سال جاری از حکومت امارت اسلامی خواسته بود از عبور جنگجویان از طریق مرزها به پاکستان جلوگیری کند.¹¹

و نظر به اینکه دست یابی هر یکی از احزاب مسلم لیگ و حزب مردم پاکستان به مقام نخست وزیری در این کشور بدون ائتلاف باهم از طریق رأی بسا ناممکن است و همچنین ادبیات سیاسی و روابط تقریبا مشابه آنها

با ارتش پاکستان، ائتلاف مشترک آن‌ها در اپوزیسیون علیه حکومت عمران خان؛ لازم می‌دانیم بلاول بوتو زرداری رهبر حزب مردم پاکستان را ضمیمه این سناریو بسازیم.

بلاول بوتو زرداری از حزب مردم پاکستان که قرار گرفتن وی در مقام نخست وزیری یک احتمال بسیار کوچک است. در زمانی که وزیر خارجه پاکستان بود نسبت به حکومت امارت اسلامی در افغانستان از دیدگاه واضحی برخوردار نبود. طوریکه گفته بود: «امریکا و ناتو تسلیحات خود را در افغانستان رها کرده و این کشور را ترک کردند اکنون این تسلیحات در دست تروریست‌ها افتاده است نه تنها در دست تروریست‌ها بلکه در دست گروه‌های جنایت کار افتاده است، این یک تهدید برای امنیت پاکستان است امیدوارم با دولت افغانستان یکجا علیه این تهدید مقابله کنیم. ما می‌خواهیم حکومت سرپرست علیه گروه‌های که امنیت پاکستان را مختل می‌کند اقدام کند. طالبان (امارت اسلامی) باید به تعهدات خود عمل کنند اگر آنها به کمک و همکاری پاکستان نیاز دارند با آنها باید همکاری صورت گیرد.»¹²

بنابراین نظر به تفاوت‌ها در اظهار نظر هر کدام و پیشینه روابط حکومت در زمان آن‌ها، در صورت نخست وزیری هریک از برادران و بلاول بوتو زرداری، نظر به تجربه تلخ نواز شریف نسبت به حمایت امارت اسلامی در دهه نود و دیدگاه شهباز شریف و بلاول بوتو زرداری گمان می‌رود که ادبیات سیاسی هر دو طرف به خصوص حکومت پاکستان حالت نا متعادل را به خود بگیرد البته به نحوی که گاهی خوشبین بوده ادعای حمایت و پیشتیبانی از حکومت افغانستان را نماید و گاهی هم فشارهای سیاسی و اقتصادی را وارد کند، که در هر دو صورت با توجه به تشدید حملات تحریک طالبان پاکستانی (TTP) به نیروهای حکومتی این کشور فضای دیپلماتیک میان دو کشور را تیره تر خواهد کرد.

سناریوی دوم: سناریوی دوم مربوط به حزب تحریک انصاف است. عمران خان از وهله نخست حکومتش سیاست دور شدن از امریکا و نزدیکی به چین و روسیه را در پیش گرفته بود که طالبان نیز در همان مسیر در حرکت بودند، همچنین درگیری‌های وی در شبکه ایکس (تویتر) با دونالد ترامپ در سال 2018م در باره وضعیت افغانستان و متهم شدن عمران خان از سوی ترامپ به حمایت از طالبان نمونه آشکار طرز فکر عمران خان نسبت به امارت اسلامی افغانستان پنداشته می‌شود. از سوی هم عمران خان بعد از خروج نیروهای امریکایی از افغانستان به امریکا اجازه نداد که از پایگاه‌های پاکستان برای رصد وضعیت افغانستان استفاده کند.¹³ از سوی دیگر عمران خان در نشست وزیران خارجه سازمان همکاری اسلامی در اسلام آباد که در ماه نومبر 2021م برگزار شده بود، نسبت به آموزش و تحصیل دختران در افغانستان گفته بود که جامعه جهانی به فرهنگ و خواست‌های مردم افغانستان احترام بگذارند که نظر به سباق و سیاق سخنان وی چنان بر می‌آمد که فرهنگ و خواست مردم افغانستان موافق به آموزش و تحصیل دختران نیست. و این چیزی بود که آنوقت امارت اسلامی می‌خواست. بنابراین چنین به نظر می‌رسد که با رویکار آمدن دوباره عمران خان به قدرت روابط امارت اسلامی افغانستان با حکومت پاکستان بهبود یابد و همچنین نظر به پیشتوانه مردمی و حس

امریکا ستیزانه عمران خان حملات تحریک طالبان پاکستانی تنقیص یابد که این خود در تقریب روابط اسلام آباد با کابل-قندهار کمک خواهد کرد. از سوی هم عمران خان در زمان نخست وزیری اش با ترکیه و ایران از روابط خوبی برخوردار بود که خواست امارت اسلامی هم همین است. بدین ملحوظ با قرار گرفتن نماینده عمران خان در قدرت گمان می‌رود یک روابط منظم و دوستانه در منطقه به شمول افغانستان به وجود بیاید.

نتیجه

با توجه به موارد فوق به این نتیجه می‌رسیم که اگر حکومت آینده پاکستان توسط تیم انتخاباتی حزب مسلم لیگ به ائتلاف حزب مردم پاکستان تشکیل شود، به نسبت نارضایتی اکثریت مطلق شهروندان پاکستان (که در انتخابات خود را هواداران عمران خان معرفی نمودند.) از حکومت، تشدید حملات تحریک طالبان پاکستانی و نهایتاً رویکرد آزادی خواهانه و استقلال طلبانه ی افغان‌ها سبب خواهد شد که مقامات پاکستانی اتهاماتی را بر حکومت افغانستان وارد کنند و این فضای روابط میان امارت اسلامی و پاکستان را تیره تر خواهد کرد. و این معضل بالای اقتصاد افغانستان از بابت خلق اصطکاکات در مسیر تجارت به آسیایی جنوبی و حتی چین از سوی پاکستان و همچنین ایجاد فشار سیاسی که می‌تواند آینده‌ی ناخوشایندی به امارت اسلامی داشته باشد، تأثیری بزرگی خواهد گذاشت.

اما اگر حکومت توسط تیم انتخاباتی حزب تحریک انصاف شکل بگیرد، که یک احتمال است، از یک سو نظر به پیشینه حسن روابط عمران خان با کشورهای مؤثر در منطقه احتمال تلاش‌های منطقه‌ی برای ثبات در پاکستان بیشتر خواهد شد و از سوی هم احتمال به تفاهم رسیدن عمران خان با تحریک طالبان پاکستانی بیشتر است؛ که در نتیجه هر دو به نفع افغانستان خواهد بود و توقع می‌رود افغانستان در بعد اقتصادی و در بعد سیاسی بتواند در آینده‌های نه چندان دور به منزل مقصود برسد. ناگفته نباید گذاشت یک احتمال کوچک دیگر وجود دارد که در صورت دوام و به خشونت گرائیدن تظاهرات در کنار چالش‌های جامع‌الابعاد موجود در پاکستان، نظامیان این کشور قدرت کامل را به دست گیرند، که نظر به احتمال ضعیف نسبت به وقوع آن از این بیشتر به آن نمی‌پردازیم.

پایان

منابع

¹ .Pakistan Election 2024: Live Results, Party Positions, Candidates List, Constituencies Details, News

Updates, link:

<https://www.geo.tv/election>

² .BBC: نواز شریف: مردی برای تمام فصول، 17 دلو 1402 ه.ش؛ لینک:

<https://www.bbc.com/persian/world-features-68190609>

³ . مؤسسه مطالعات راهبردی شرق: نگاهی به چرخه قدرت در پاکستان؛ جدال نظامیان و سیاسیون، 19 جوزا 1399 ه.ش؛

لینک:

<https://www.iess.ir/fa/analysis/2312/>

⁴. خبرگزاری جمهور: انفجار تروریستی در بلوچستان پاکستان همزمان با انتخابات پارلمانی، 19 دلو 1402 ه.ش؛ لینک:

[/https://www.jomhornews.com/fa/news/168639](https://www.jomhornews.com/fa/news/168639)

⁵. خبرگزاری مهر: تظاهرات گسترده در پاکستان در اعتراض به نتایج انتخابات پارلمانی، 28 دلو 1402 ه.ش؛ لینک:

<https://www.mehrnews.com/news/6026606/%D8%AA%D8%B8%D8%A7%D9%87%D8%B1%D8%A7%D8%AA%DA%AF%D8%B3%D8%AA%D8%B1%D8%AF%D9%87%D8%AF%D8%B1%D9%BE%D8%A7%D8%A9%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D8%B9%D8%AA%D8%B1%D8%A7%D8%B6%D8%A8%D9%87%D9%86%D8%AA%D8%A7%DB%8C%D8%AC%D8%A7%D9%86%D8%AA%D8%AE%D8%A7%D8%A8%D8%A7%D8%AA-%D9%BE%D8%A7%D8%B1%D9%84%D9%85%D8%A7%D9%86%DB%8C>

⁶. الجزيرة: قانون الانتخابات والنظام الانتخابي في باكستان، 17 دلو 1402 ه.ش؛ لینک:

<https://www.aljazeera.net/encyclopedia/2024/2/16/%D9%82%D8%A7%D9%86%D9%88%D9%86%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%86%D8%AA%D8%AE%D8%A7%D8%A8%D8%A7%D8%AA%D9%88%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%B8%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%86%D8%AA%D8%AE%D8%A7%D8%A8%D9%8A#:~:text=%D8%AA%D8%AA%D9%83%D9%88%D9%86%20%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%85%D8%B9%D9%8A%D8%A9%20%D8%A7%D9%84%D9%88%D8%B7%D9%86%D9%8A%D8%A9%20%D9%85%D9%86%20342,%D9%84%D9%8A%D8%B5%D8%A8%D8%AD%20%D8%B9%D8%AF%D8%AF%20%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%82%D8%A7%D8%B9%D8%AF%20%D8%A7%D9%84%D8%A5%D8%AC%D9%85%D8%A7%D9%84%D9%8A%20336>

⁷. خبرگزاری مهر: پسر بی نظیر بوتو: نواز شریف از مقام .... 11 اردیبهشت 1395 ه ش لینک:

<https://www.mehrnews.com/news/3612945/%D9%BE%D8%B3%D8%B1%D8%A8%DB%8C%D9%86%D8%B8%DB%8C%D8%B1%D8%A8%D9%88%D8%AA%D9%88%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%B2%D8%B4%D8%B1%DB%8C%D9%81%D8%A7%D8%B2%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%85%D9%86%D8%AE%D8%B3%D8%AA%D9%88%D8%B2%DB%8C%D8%B1%DB%8C%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%B9%D9%81%D8%A7%DA%A9%D9%86%D8%AF>

⁸. AL Jazeera: Abid Hussain, Pakistan's election: Can the next government bring economic stability? 7 Feb 2024,

link:

<https://www.aljazeera.com/economy/2024/2/7/pakistans-election-can-the-incoming-government-bring-economic-stability>

⁹. خبرگزاری مهر: تظاهرات گسترده در پاکستان در اعتراض به نتایج انتخابات پارلمانی، 28 دلو 1402 ه.ش؛ لینک:

<https://www.mehrnews.com/news/6026606/%D8%AA%D8%B8%D8%A7%D9%87%D8%B1%D8%A7%D8%AA%DA%AF%D8%B3%D8%AA%D8%B1%D8%AF%D9%87%D8%AF%D8%B1%D9%BE%D8%A7%D8%A9%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D8%B9%D8%AA%D8%B1%D8%A7%D8%B6%D8%A8%D9%87%D9%86%D8%AA%D8%A7%DB%8C%D8%AC%D8%A7%D9%86%D8%AA%D8%AE%D8%A7%D8%A8%D8%A7%D8%AA-%D9%BE%D8%A7%D8%B1%D9%84%D9%85%D8%A7%D9%86%DB%8C>

¹⁰. خبر آنلاین: عمران خان دلیل برکناری خود را اعلام کرد؛ 21 جوزا 1402 ه.ش؛ لینک:

<https://www.khabaronline.ir/news/1776367/%D8%B9%D9%85%D8%B1%D8%A7%D9%86%D8%AE%D8%A7%D9%86%D8%AF%D9%84%DB%8C%D9%84%D8%A8%D8%B1%DA%A9%D9%86%D8%A7%D8%B1%DB%8C%D8%AE%D9%88%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D8%A7%D8%B9%D9%84%D8%A7%D9%85-%DA%A9%D8%B1%D8%AF>

¹¹. خبرگزاری صدای افغان: اظهارات شهباز شریف در مورد افغانستان غیر مسؤولانه است، 2 میزان 1402 ه.ش؛ لینک:

<https://www.avapress.com/fa/news/258967/%D8%A7%D8%B8%D9%87%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA%D8%B4%D9%87%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%B4%D8%B1%DB%8C%D9%81%D9%85%D9%88%D8%B1%D8%AF%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86%D8%BA%DB%8C%D8%B1%D9%85%D8%B3%D8%A6%D9%88%D9%84%D8%A7%D9%86%D9%87>

¹². آریانا نیوز: شهباز شریف: امارت اسلامی از عبور جنگجویان به پاکستان جلوگیری کند، 11 اسد 1402 ه.ش؛ لینک:

<https://www.ariananews.af/fa/%D8%B4%D9%87%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%B4%D8%B1%DB%8C%D9%81%D8%A7%D9%85%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A7%D8%B3%D9%84%D8%A7%D9%85%DB%8C-%D8%A7%D8%B2-%D8%B9%D8%A8%D9%88%D8%B1-%D8%AC%D9%86%DA%AF%D8%AC%D9%88%DB%8C/>

¹³. آژند، فریدون، برکناری عمران خان؛ راه پاکستان از طالبان جدا می شود؟ 21 حمل 1401 ه.ش، لینک:

https://www.independentpersian.com/node/229211/%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%B%8C%D9%88%D8%A7%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%B9%DB%8C/print%20%27/taxonomy/term/%27.%24node%3Efield_main_section%5B%27und%27%5D%5B0%5D%5B%27tid%27%5D

مرکز مطالعات استراتژیک و منطوقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش های دقیق و بی طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنامندی پالیسی ها در افغانستان ومنطقه فعالیت می کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrskabul.com csrskabul@gmail.com

وب سایت: www.csrskabul.com - www.csrskabul.net

 : +93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

www.csrskabul.com

info@csrskabul.com